

RODZINA

NR 10 (1933) 2024 r. • MIESIĘCZNIK KATOLICKI • CENA 2 ZŁ NR INDEKSU 374776 • PL. ISSN 0137-8287

Modlitwa różańcowa

Pielgrzymka dzieci pierwszokomunijnych z Kotłowa do Katedry Warszawskiej

27 maja 2024 roku Katedra Warszawska pw. Św. Ducha gościła pielgrzymkę dzieci pierwszokomunijnych z parafii pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Kotłowie.

Mszy Świętej przewodniczył JE ks. bp Andrzej Gontarek – Zwierzchnik Kościoła Polskokatolickiego w asyście JE ks. bp. Henryka Dąbrowskiego – Biskupa Pomocniczego Diecezji Warszawskiej i ks. inf. Juliana Kopińskiego – Proboszcza Kotłowskiego sanktuarium.

W miesiącach letnich 2024 mury Katedry Warszawskiej rozbrzmiewały muzyką J. S. Bacha

BACH

WARSZAWSKIE TOWARZYSTWO MUZYCZNE
im. Stanisława Moniuszki – ręk. założenia 1871

MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL ORGANOWY JOHANN SEBASTIAN BACH 2024

KOŚCIÓŁ KATEDRALNY KOŚCIOŁA PÓLSKOKATOLICKIEGO PW. ŚWIĘTEGO DUCHA
WARSZAWA, ul. Szwoleżerów 2 (rog. Włostroży, nieopodal dolnego wejścia do Łazienek Królewskich)
3 lipca – 28 sierpnia 2024

3 lipca, środa, godz. 19.00

ANNA LUBAŃSKA – mezzosopran
WIKTOR ŁYJAK – organy
w programie: Bach, Dvořák

10 lipca, środa, godz. 19.00

LIDIA KSIĄŻKIEWICZ (Francja) – organy
w programie: Bach, Bésard, Clarac,
dalla Costena, Kötter, Meiland, Piazzolla

17 lipca, środa, godz. 19.00

KRZYSZTOF JAKOWICZ – skrzypce
KRZYSZTOF MAROSEK – organy
w programie: Bach, Brahms,
Mendelssohn-Bartholdy, Telemann

31 lipca, środa, godz. 19.00

KAROL COLEBOWSKI – organy
w programie: Bach, Bötler, Böhm, Borowski,
Buxtehude, Frescobaldi

7 sierpnia, środa, godz. 19.00

HANA BARTOSOVÁ (Czechy) – organy
w programie: Bach, Kuchar, Marcello, Pachelbel,
Ravanello, Young, Váňhal

14 sierpnia, środa, godz. 19.00

PAUL KAYSER (Luksemburg) – organy
w programie: Bach, Böely, Böhm, Kayser, Reger,
Rheinberger

21 sierpnia, środa, godz. 19.00

JADWIGA KOTNOWSKA – flak
BARTOSZ PATRYK RZYMAN – organy
w programie: Bach, Böhm, Pachelbel, Karg-Elert

28 sierpnia, środa, godz. 19.00

ROMAN GRYN – trąbka, flugelhorn
BOGDAN NARŁOCH – organy
w programie: Bach, Bötler, Bossi, Chopin, Clarac,
Czerwikiewicz, Kürpinski, Morricone, Storace,
Surzyński

Organizator:

Współorganizator:

Partner medialny:

Organizator Festiwalu:
WARSZAWSKIE TOWARZYSTWO MUZYCZNE
im. Stanisława Moniuszki – rok założenia 1871
Kierownictwo artystyczne Festiwalu:
Prof. dr hab. Wiktor Łyjak

Współorganizator:
KOŚCIÓŁ KATEDRALNY PW. ŚWIĘTEGO DUCHA
Katedra Henryk Dąbrowski – Proboiszcz

Informacja oraz bilety:
WARSZAWSKIE TOWARZYSTWO MUZYCZNE
im. Stanisława Moniuszki
02-071 Warszawa, ul. Morskie Oko 2
tel. 842 56 51 502 020 854
e-mail: wtmg@wtmg.org.pl
bilety do nabycia zgodnie z procedurą koncertową
w przedstawniku kościoła (płatność gotówką)
lub w systemie kicket.com

kicket

cena biletów:
ulgowy 15 zł
normalny 25 zł

www.warszawskietowarzystwomuzyczne.pl

Matki Bożej Różańcowej

Październik w tradycji Kościoła katolickiego poświęcony jest modlitwie różańcowej.

7 października przypada święto Najświętszej Maryi Panny Różańcowej, które częściej nazywane jest świętem Matki Bożej Różańcowej.

Święto jest wyrazem wdzięczności za ocalenie chrześcijańskiej Europy przed najazdem tureckich muzułmanów. Władca osmańskiego imperium, sułtan Selim II planował bowiem podbój całego naszego kontynentu. Jego flota stanowiła coraz większą groźbę, atakując i zdobywając kolejne włoskie porty, co miało otworzyć islamskiej armii drogę na Rzym – a następnie na całą Europę. Z inicjatywy papieża Piusa V w 1571 roku powstała koalicja państw chrześcijańskich, tzw. Święta Liga, której udało się wspólnymi siłami zbudować flotę morską, zdolną stawić czoła najeźdźcom.

Militarne siły chrześcijańskie były jednak zbyt skromne, aby odeprzeć inwazję, która nadciągała ze wschodu. We wrześniu 1571 roku cała turecka armada wyruszyła z Konstantynopola, mając na celu zniszczenie chrześcijańskiego oporu. W tej sytuacji papież zadbał o stworzenie „koalicji modlitewnej”, wzywając wszystkich do wspólnej modlitwy do Królowej Różańca Świętego, a także osobiście prowadząc modlitewną procesję ulicami Rzymu.

Decydujące starcie nastąpiło 7 października 1571 roku. Tego dnia chrześcijańska flota płynąca naprzeciw tureckiej starła się u wybrzeży Grecji pod Lepanto z przeważającymi siłami wroga. Kluczowym czynnikiem, działającym na korzyść chrześcijan była nagła zmiana wiatru, która utrudniła manewry flocie muzułmańskiej. Chrześcijanie odnieśli zdecydowane zwycięstwo, rozgramiając armadę Selima II. Zatopionych zostało pięćdziesiąt okrętów, połowa zaś floty padła łupem zwycięzców. Uwolniono także dwanaście tysięcy chrześcijańskich galerników. Po tej bitwie flota turecka nigdy już nie odzyskała swojej świetności.

Sukces przypisywano wstawiennictwu Maryi, do której kierowano modlitwą różańcową. W podziękę za ocalenie Wenecjanie wzniesli Matce Bożej w swym mieście kaplicę, na ścianach której znalazły się słowa: *Non virtus, non arma, non duces, sed Mariae Rosiae victores nos fecit* – „Nie męstwo, nie broń, nie wodzowie, lecz Maria

Madonna Różańcowa, 1607 – mal. Caravaggio

Różańcowa dała nam zwycięstwo”. Papież Pius V ustanowił natomiast 7 października świętem Matki Boskiej Zwycięskiej, a jego następca Grzegorz XIII przemianował je na święto Matki Bożej Różańcowej.

Charakterystyczna cecha modlitwy różańcowej, to kolejne powtarzanie modlitwy Zdrowaś Maryjo i Ojciec Nasz przy równoczesnym przesuwaniu perełek różańca, wywołuje jakąś przestrzeń wewnętrznej ciszy, w której modlący się stają przed oczyma tajemnice Wcielenia, działalności publicznej (dzięki tajemnicom światła), męki i chwały Jezusa Chrystusa i uwielbienia Jego Matki.

Najświętsza Maryja Panna Różańcowa – to tytuł w określeniu do Maryi, który w odmienności od innych tytułów i wezwań maryjnych, nie jest związany z określonym wizerunkiem, figurą, sanktuarium, kościołem, a z modlitwą i nabożeństwem różańcowym.

Jak wielka jest siła modlitwy różańcowej, niech zaświadczą poniższe cytaty:

Idź do Madonny. Miłuj Ją! Zawsze pamiętaj o modlitwie różańcowej. Odmawiaj ją dobrze, tak często, jak tylko możesz! Najważniejsze, byś

modlił się duszą, nigdy nie męczył się modlitwą. Różaniec porusza serce Boga i pomaga otrzymać potrzebne łaski! – św. Ojciec Pio.

Papież św. Jan Paweł II wielokrotnie mówił o wzmacniającej sile różańca, który towarzyszył mu od lat najmłodszych:

Modlitwa różańcowa jest modlitwą wdzięczności, miłości i ufnej prośby... Do tej modlitwy różańcowej zachęcam was i zapraszam. Odmawiajcie różaniec!

Ufam, że ta tradycja odmawiania różańca w mojej Ojczyźnie będzie dalej podtrzymywana i rozwijana. Tego życzę z całego serca duszpasterzom i rodakom w mojej Ojczyźnie.

Różaniec, to moja ulubiona modlitwa! Taka wspaniała modlitwa! Wspaniała w jej prostocie i jej głębi. W tej modlitwie powtarzamy po wielokroć słowa, które Dziewica Maryja usłyszała od Archanioła i od swej kuzynki, Elżbiety. Na tle słów: „Zdrowaś Maryja” dusza uzmysławia sobie zasadnicze wydarzenia (Tajemnice) z życia Jezusa Chrystusa... Modlitwa tak prosta i tak bogata. Z głębi mojego serca zachęcam wszystkich do jej odmawiania.

Procesja z obrazem Matki Boskiej Śnieżnej

„Obraz Matki Boskiej Śnieżnej – pisze znakomity mariolog polski O. K. M. Żukiewicz – obnoszono procesjonalnie przy śpiewie Różańca, a jeśli dodamy jeszcze, że modlitwa różańcowa w tak krytycznej dla chrześcijaństwa chwili, wysłuchaną została*, nic dziwnego, że wiara ludów – Różaniec w rękę obrazu Matki Boskiej Śnieżnej włożyła, i odtąd jako obraz Różańcowy chce go uważać”.

W bazylice Santa Maria Maggiore przed tym wizerunkiem, najbardziej od stuleci czczonym w Rzymie, modlił się często św. Stanisław Kostka. Natomiast papież św. Jan Paweł II polecił, aby paliła się tam zawsze lampka oliwna.

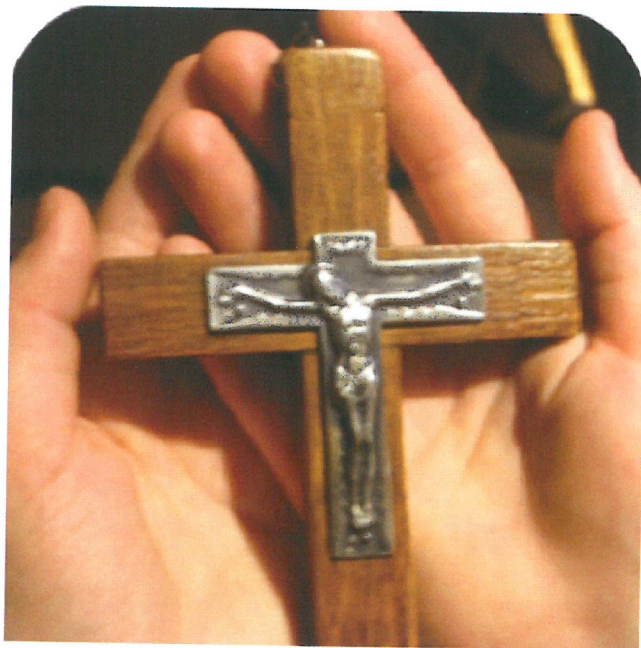
* zwycięstwo pod Lepanto 1571 roku

Z prac Biskupa
Wiktora Wysoczańskiego

W trosce o zachowanie nienaruszonego depozytu wiary

(49)

„Charyzmat Boży”

KARMELOGDYNIA.PL

Charyzmat

Duch Święty, który według świadectwa Pisma Świętego dany jest wszystkim członkom społeczności, stworzył w gminie pierwotnej, oprócz apostołatu, jeszcze inne „wolne” urzędy i służby, jak proroków, nauczycieli, ewangelistów, pasterzy oraz posługiwanie charyzmatyczne.

Z drugiej strony poświadczą się jednak, że Apostołowie przekazane im przez Ducha Świętego posłannictwo i pełnomocnictwo przekazali siedmiu innym mężom (Dz 6, 1 n), Św. Paweł zaś swym zastępcom Tymoteuszowi i Tytusowi. **Nastąpiło to przez nałożenie rąk.** Dla kontynuowania polecenia misyjnego, uppełnomocnienie, które nastąpiło pionowo raz na zawsze, powinno być przez nakładanie rąk przekazywane równocześnie poziomo „z rąk do rąk”. To przekazywanie pełnomocnictwa przez nałożenie rąk miało już w gminie pierwotnej znaczenie nie tylko znaku lub błogosławieństwa, ale symbolu działającego. Miało charakter sakramentalny. Przez nie, bądź to Apostołowie, bądź kapłani przekazywali otrzymującym „charyzmat Boży” dla wypełniania poruczonej im służby.

(cdn.)

Święcenia kapłańskie diakona Szymona Budacza

W sobotę 22 czerwca 2024 roku w katedrze pw. św. Ducha w Warszawie z rąk bp. dr. Andrzeja Gontarka – Zwierzchnika Kościoła i Ordynariusza Diecezji Warszawskiej święcenia kapłańskie przyjął diakon Szymon Budacz.

szego Kościoła: ks. dziekan Adam Stelmach, ks. inf. Marian Madziar, ks. Tadeusz Budacz, ks. Piotr Kowalczyk, ks. Damian Heratym, ks. Marcin Grzegorzewski, klerycy Wyższego Seminarium Duchownego, goście ekumeniczni na czele z ks. dr. Doroteuszem Sawickim oraz rodzina ks. Neoprezbitera oraz parafianie z Krzykawy Małobądza i warszawskiej parafii.

W uroczystej Mszy Świętej brał udział również bp Henryk Dąbrowski Biskup Pomocniczy Diecezji Warszawskiej. Obecni byli także duchowni na-

Już w niedzielę 23 czerwca w rodzinnej parafii pw. św. Barbary w Krzykawie Małobądzu ksiądz Neoprezbiter odprawił **Mszę Świętą Prymicyjną** i udzielił zgromadzonym prymicyjnego błogosławieństwa.

Tę wyjątkową uroczystość uświetnił swoją obecnością bp dr Andrzej Gontarek – Zwierzchnik Kościoła i Ordynariusz Diecezji Warszawskiej oraz bp Antonii Norman, który wygłosił okolicznościową homilię. W liturgii udział wzięli licznie zgromadzeni Duchowni naszego Kościoła, parafianie z Krzykawy Małobądza, przedstawiciele władz samorządowych i wierni z innych naszych parafii.

Uroczystość patronalna w Parafii pw. Św. Piotra i Pawła w Maciejowie Starym

W sobotę 29 czerwca 2024 roku w Parafii pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Maciejowie Starym odbyła się uroczystość patronalna ku czci Świętych Apostołów Piotra i Pawła.

Mszy Świętej koncelebrowanej przewodniczył bp dr Andrzej Gontarek – Zwierzchnik Kościoła i Ordynariusz Diecezji Warszawskiej. Okolicznościową Homilię wygłosił ks. Jacenty Sołtys. Obecny był również Dziekan dekanatu warszawskiego, ks. Marcin Dębski oraz Dziekan dekanatu żółkiewskiego, ks. Kamil Wołyński.

Po Liturgii odbyła się procesja z Najświętszym Sakramentem wokół kościoła.

Po zakończonej Eucharystii wszyscy spotkali się w ogrodzie parafialnym na słodkim poczęstun-

ku. Ta podniosła uroczystość patronalna została przygotowana z wielką starannością przez Proboszcza, ks. Krzysztofa Fudalę oraz parafian.

Relacja z uroczystości została zamieszczona na Facebooku Parafii pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Maciejowie Starym.

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA

W dniach 17 – 20 czerwca 2024 roku w Pradze odbyła się Konferencja Biskupów Starokatolickich.

Pierwsza jej część (17 i 18 czerwca) to doroczne konsultacje biskupów starokatolickich i anglikańskich Europy kontynentalnej, dotyczące wymiany informacji na temat aktualnej sytuacji Kościołów oraz możliwości współpracy na poziomie lokalnym. Biskupi anglikańscy i starokatoliccy wspólnie odprawili Eucharystię w starokatolickiej katedrze św. Wawrzyńca.

Druga część (18 – 20 czerwca) to doroczna Międzynarodowa Konferencja Biskupów Starokatolickich. W Konferencji uczestniczył biskup-elekt Frank Bangerter ze Szwajcarii. Głównymi tematami obrad były „Kościoł, środowisko i zrównoważony rozwój” oraz ewentualne przystąpienie do „Wspólnej Deklaracji w sprawie nauki o usprawiedliwieniu”, zawartej w 1999 roku pomiędzy Światową Federacją Luterąską a Kościołem Rzymskokatolickim.

Komunikat Międzynarodowej Konferencji Biskupów Starokatolickich, Praga, 2024

Spotkanie MKBS odbyło się w Pradze w dniach 17–20 czerwca 2024 roku. Na początku konferencji odbyły się wspólne konsultacje z biskupami anglikańskimi w Europie. Ważnym punktem programu była wymiana zdań na temat sposobu, w jaki Kościoły europejskie radzą sobie z wojną w Ukrainie, w tym z pomocą uchodźcom oraz programem KEK „Pathways to Peace”.

Uczestnicy konferencji wysłuchali sprawozdań poszczególnych Kościołów członkowskich Unii Utrechckiej oraz Kościołów, z którymi pozostają we wspólnocie. Po raz pierwszy na konferencji był obecny szwajcarski biskup-elekt Frank Bangerter.

Biskup Haarlemu Dirk Jan Schoon został wybrany na nowego delegata Chorwackiego Kościoła Starokatolickiego, zastępując emerytowanego

BISKUPÓW STAROKATOLICKICH 2024

Pamiętkowe zdjęcie uczestników MKBS przed kaplicą obok kościoła św. Wawrzyńca, wzgórze Petrin, Praga (CZ)

biskupa Heinza Lederleitnera. Nowymi członkami biura MKBS zostali biskup elekt Frank Bangerter (sekretarz) i biskup Andrzej Gontarek (asesor).

Ponadto mianowano członków nowej grupy, która koordynuje wspólną ścieżkę z Kościołem Mar Thoma. Biskup Joseph Mar Ivanios z Bombaju poinformował biskupów o aktualnej sytuacji chrześcijan w Indiach.

Istotnym tematem poruszonym podczas konferencji było udzielenie teologicznej odpowiedzi na pytanie, dlaczego my, jako Unia Utrechcka, chcielibyśmy dołączyć do grona Kościołów, które podpisały „Wspólną Deklarację w sprawie nauki o usprawiedliwieniu”. W tym celu prof. dr Stephan von Twardowski (metodysta)

Na zdjęciu widoczni (od lewej): Bp Andrzej Gontarek, Bp Pavel Stránský, Bp Maria Kubin, Bp Dirk Jan Schoon, Bp Matthias Ring, Abp Bernd Wallet, Bp Elekt Frank Bangerter

Ciąg dalszy na str. 10

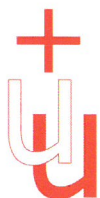
Dokończenie ze str. 9

i prof. dr Peter-Ben Smit (starokatolik) zostali zaproszeni, aby przedstawić referaty na tak postawione pytanie. Odbyła się także ożywiona wymiana zdań na temat „Kościół, środowisko i zrównoważony rozwój”.

W kościele katedralnym św. Wawrzyńca miały miejsce celebracje eucharystyczne oraz codzienne modlitwy duchownych z różnych Kościołów.

Następne spotkanie odbędzie się w czerwcu 2025 roku w Niderlandach.

Oficjalny komunikat z: spotkania (tekst w j. angielskim): 2024 Communiqué IBC

INTERNATIONALE ALTKATHOLISCHE
BISCHOFSKONFERENZ
DER UTRECHTER UNION

Communiqué of the International Old Catholic Bishops' Conference | Prague, 2024

The IBC took place in Prague on 17th – 20th June 2024. At the beginning of the conference there were joint consultations with the Anglican bishops in Europe. One important topic was an exchange on the question of how the European churches deal with the war in Ukraine, including help for refugees and the CEC programme “Pathways to Peace.”

The conference heard reports from the member churches of the Union of Utrecht and from the churches with whom they are in communion. The newly elected Swiss bishop, Frank Bangerter, took part in the conference for the first time.

The bishop of Haarlem, Dirk Jan Schoon, was elected as the new delegate for the Old Catholic Church in Croatia, succeeding retired bishop Heinz Lederleitner. The new members of the IBC Office are the newly elected bishop Frank Bangerter (Secretary) and Leading Bishop Andrzej Gontarek (Assessor).

Furthermore, members were designated for the new group which will coordinate the joint path with the Mar-Thoma Church. Bishop Joseph Mar Ivanios from Mumbai took part in person and informed the bishops about the current situation of Christians in India.

The main theological emphasis of this conference was the challenge of finding a theological answer to the question of why we as the Union of Utrecht wish to join the group of churches who have signed the “Joint Declaration on the Doctrine of Justification”. For this purpose, Professor Stephan von Twardowski (Methodist) and Professor Peter-Ben Smit (Old Catholic) were invited as introductory speakers. There was also a lively exchange on the topic “Church, environment and sustainability”.

In addition to the daily prayers, which were prepared by the various member churches, there were Eucharist services in St. Lawrence's Cathedral.

The next session will take place in June 2025 in the Netherlands.

*Prague,
21st June, 2024*

Edukacja – inwestycja w przyszłość kraju

Dzień Edukacji Narodowej jest polskim świętem państwowym, świętem oświaty i szkolnictwa wyższego. Upamiętnia rocznicę powstania Komisji Edukacji Narodowej, utworzonej z inicjatywy króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, na mocy uchwały Sejmu Rozbiorowego z dnia 14 października 1773 roku. Było to pierwsze w Polsce i Europie ministerstwo edukacji powszechnej, które dawało możliwość kształcenia się osób z różnych warstw społecznych.

Jednym z osiągnięć Komisji Edukacji Narodowej było stworzenie nowoczesnej struktury organizacyjnej oświaty – od szkół elementarnych przez gimnazja, po uczelnie wyższe. Komisja zreformowała także programy nauczania, włączając do nich elementy nauk przyrodniczych, historii i geografii Polski, naukę języka ojczystego i wychowanie obywatelskie. Ponadto powołano Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych (fachowy organ doradczy Komisji), którego zadaniem było przygotowanie podręczników.

Utrata niepodległości przez Polskę przerwała prace Komisji, choć część rozwiązań kontynuowano. Komisja funkcjonowała do 1794 roku. Kilkudziesięcioletnia kadra nauczycielska wychowana przez Komisję kontynuowała działalność w jej duchu jeszcze długo po utracie przez Rzeczpospolitą niepodległości, wychowując kolejne pokolenia nowocześnie wykształconej młodzieży. Niektóre podręczniki (np. podręcznik do chemii Jędrzeja Śniadeckiego) były w użyciu jeszcze u zara-

Akademia z okazji Dnia Nauczyciela

nia II Rzeczypospolitej, a z podręczników gramatyki i historii wydanych przez Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych uczyli się praktycznie wszyscy najwybitniejsi pisarze i poeci XIX wieku, począwszy od Adama Mickiewicza po Bolesława Prusa.

Dzień Edukacji Narodowej (Dzień Nauczyciela) to święto dedykowane nauczycielom i całemu systemowi oświaty. To moment, kiedy doceniamy trud i zaangażowanie tych, którzy poświęcają się kształceniu i wychowywaniu przyszłych pokoleń. Z tą datą wiążą się też ciekawe wydarzenia dla dzieci i młodzieży, więc jest to dla nich bardzo radosny czas. Mogą nie tylko okazać swoją sympatię ulubionym nauczycielom, ale biorą też udział w licznych atrakcjach. Szkoły i placówki edukacyjne przeprowadzają uroczyste apele, a uczniowie prezentują swoje występy artystyczne. Wszystko po to, by wyrazić

nauczycielom wdzięczność za ich trud i poświęcenie. W wielu szkołach organizowane są też konkursy, wystawy i prezentacje, które podkreślają rolę edukacji i znaczenie nauczycieli.

Dzień Edukacji Narodowej ma ogromne znaczenie nie tylko dla nauczycieli, ale także dla całego społeczeństwa. To czas, kiedy doceniamy rolę edukacji w kształtowaniu przyszłości kraju. Oświata jest kluczowym elementem rozwoju społecznego i gospodarczego, a nauczyciele odgrywają w niej niezastąpioną rolę. Święto to przypomina nam o tym, jak ważna jest praca nauczycieli i jak wielki wpływ mają oni na życie młodych ludzi. To również okazja do refleksji nad stanem edukacji i potrzebami systemu oświaty. Warto wtedy pamiętać, że wspieranie nauczycieli i dostarczanie im narzędzi do efektywnej pracy to inwestycja w przyszłość naszego kraju.

W tym uroczystym dniu nasza Redakcja dołącza się do życzeń dla wszystkich Nauczycieli.

Stefan Żeromski

14 października 2024 roku przypada 160. rocznica urodzin Stefana Żeromskiego, a 20 listopada – 99. rocznica śmierci pisarza. Stefan Żeromski zapisał się w historii polskiej literatury jako jeden z najważniejszych pisarzy swojej epoki. Kojarzony jest z prozą, choć pisywał także wiersze, dramaty, zajmował się działalnością publicystyczną, był aktywny społecznie, a wszystkie pola jego działalności powiązane były z troską o przyszłość Polski.

Stefan Żeromski (14.10.1864–20.11.1925) urodził się w zubożałej rodzinie szlacheckiej, w czasie upadku powstania styczniowego. Pamięć o nieudanym narodowym zrywie była obecna w jego domu i miała duży wpływ na jego późniejszą twórczość.

Pisarz, nazywany „sumieniem narodu”, określił swoją misję jako „rozrywanie ran, by nie zarosły błoną podłości”. Podejmował najtrudniejsze tematy, a jego powieści – jak „Dzieje grzechu” – wzbudzały obyczajowe kontrowersje. Jednocześnie stanowią one epicki opis losów transformacji polskiego społeczeństwa, które pod naporem polityki zaborców oraz rewolucji gospodarczej końca XIX wieku z narodu pielęgnującego mit szlachty („Popioły” zekranizowane przez Andrzeja Wajdę) zyskało nowych liderów, tworzących nową formację inteligencji.

Przemiany społeczne były poddyktowane także klęską powstania i zubożeniem szlachty, co dotknęło również rodzinę Żeromskiego. Problemy te podejmuje pisarz w „Rozdziobią nas kruki, wrony” i „Wiernej rzece”. Czas gimnazjum, które było miejscem rusyfikacji, przeżył w Kielcach, co opisał w „Syzyfowych pracach”. Problemy zdrowotne i trudności finansowe spowodowały, że gimnazjum ukończył w 1886 roku bez matury. W tym samym roku rozpoczął studia w Instytucie Weterynarii w Warszawie, gdzie zetknął się z ruchem socjalistycznym.

Po porzuceniu studiów sytuacja życiowa kierowała go w no-

WIKIPEDIA

Po powrocie do kraju w roku 1897 coraz mocniej poświęcał się karierze pisarskiej – ukazały się „Popioły” i „Ludzie bezdomni”. Polityczne zawirowania spowodowały jednocześnie, że pisarz angażował się w działalność patriotyczną, a tematyka narodo- wa znajdowała odzwierciedlenie w jego dziełach.

W „Ludziach bezdomnych” sportretował Tomasza Judyma, który stał się symbolem społecznika zderzającego się z realiami polskimi przełomu wieku. Czas napięć społecznych doby rewolucji 1905 znalazły odzwierciedlenie w dramacie „Róża”.

Po wybuchu I wojny światowej zgłosił się do Legionów, ale nie brał udziału w walkach.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości pisarz organizował życie kulturalne II RP, inicjując powołanie Akademii Literatury i polskiego PEN Clubu. Skomplikowany proces tworzenia nowej państwowości opisał w „Wietrze od morza” i „Przedwiośniu”,

– pisarz nazywany „sumieniem narodu”

we miejsca, także poza granicami Polski. Pisarz przebywał między innymi w Zurychu, Wiedniu czy Pradze, cały czas pisząc. Na jakiś czas osiadł w Szwajcarii, gdzie objął posadę zastępcy bibliotekarza w Muzeum Narodowym Polskim w Rapperswilu.

nie wolnych od pesymizmu i społecznego radykalizmu. W uznaniu zasług prezydent Stanisław Wojciechowski przyznał mu mieszkanie na Zamku Królewskim. Był czterokrotnie nominowany do Literackiej Nagrody Nobla. Zmarł 20 listopada 1925 roku.

ŚWIĘTOKRZYŻSKIE TRAVEL

Centrum Edukacji i Kultury „Szklany Dom” – tzw. Dworek Żeromskich w Cieko-tach, położony na „Żeromszczyźnie” – terenie, na którym stał dwór, w latach 1871–1883 zamieszkiwany przez rodzinę S. Żeromskiego

Kiedy smutek jest chorobą

Zapobiegaj depresji i prowadź zdrowy styl życia

Od tygodni nie masz chęci do życia, nie możesz wstać z łóżka, nic cię nie cieszy, a przy tym źle sypiasz? Idź do lekarza, bo być może chorujesz na depresję.

Depresja stanowi coraz większy problem zdrowotny i społeczny. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) depresja jest główną przyczyną niesprawności i niezdolności do pracy na świecie. Choruje na nią w ciągu całego życia kilkanaście procent populacji osób dorosłych. Choroba ta dotyka dwa razy częściej kobiet. Do 2030 roku będzie najczęściej występującą chorobą na świecie.

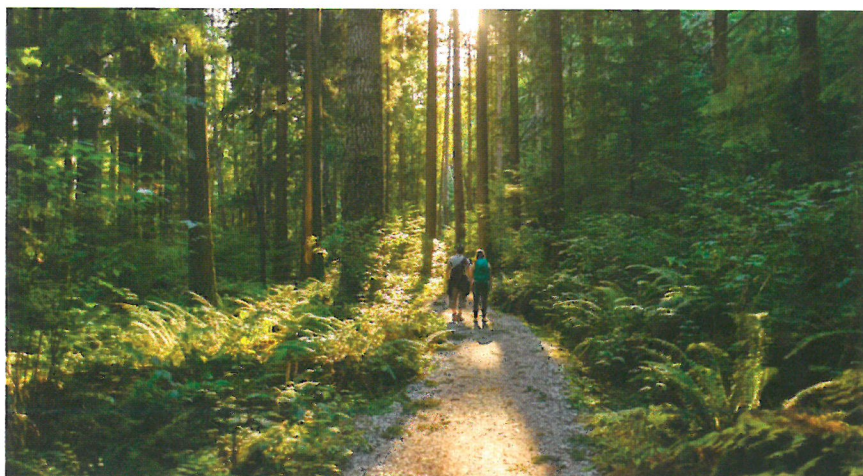
Depresja to poważne zaburzenie psychiczne. Należy do chorób cywilizacyjnych. Charakteryzuje się uporczywym smutkiem i przygnębieniem oraz niemożnością odczuwania przyjemności. Zaburza sen i apetyt, powoduje utratę zainteresowania, zubożenie i brak wiary w siebie, zwiększa zmęczenie, osłabia pamięć i koncentrację. Powoduje poczucie bezsilności i bezsensu życia, co prowadzi do cierpienia chorego. Należy tutaj odróżnić depresję od smutku, który jest naturalną emocją, odczuwaną w sytuacjach niepowodzeń czy strat. Na przykład osoba, która utraciła kogoś bliskiego i przeżywa z tego powodu ogromne przygnębienie, podejmuje jednak zwykle aktywności i jest w stanie przeżywać przyjemność – nie choruje na depresję, a przeżywa żalobę.

Depresja wymaga leczenia, które polega zazwyczaj na stosowaniu leków i terapii. Nieleczona, może prowadzić do stanów groźnych dla życia, w tym do samobójstwa.

Obok specjalistycznego leczenia, nie bez znaczenia są takie

kwestie, jak styl życia czy dieta. Naturalnymi, domowymi sposobami warto wesprzeć terapię depresji:

- **Regularna aktywność fizyczna** – jest jednym z najlepszych sposobów zapobiegania, a także leczenia depresji. Spacer i szybki marsz to rodzaj wysiłku, który jest najbardziej uniwersalny, niewymagający a przynoszący wymierne efekty. Ćwiczenia fizyczne przyczyniają się do zwiększenia poziomu hormonów szczęścia, takich jak serotonina i dopamina, co przekłada się na poprawę wyczuwania samopoczucia.

Kontakt z naturą wpływa kojąco na organizm i samopoczucie. Spacer po lesie, zanurzenie w jego barwach, zapachach i dźwiękach niesie ze sobą wiele korzyści. Już 20 minut przebywania wśród drzew i natury znacząco obniża poziom kortyzolu, hormonu stresu

- **Dieta** – w depresji również żywienie ma ogromne znaczenie; prawidłowe odżywianie wpływa na poziom serotoniny, zwanej hormonem szczęścia. W jadłospisie osoby dotkniętej depresją nie powinno zabraknąć pokarmów bogatych w kwasy omega-3 (tłuste ryby morskie i owoce morza), kwas foliowy (ciecierzyca, szpinak, kurze jajko, brukselka, brokuły), witaminę B12 i witaminę B6 (podroby, ryby, nabiał, kurczak, indyk) oraz witaminę D (ryby morskie).

- **Technika relaksacyjna** – trening uważności kształtuje umiejętność kontrolowania myśli, emocji i umysłu. W trakcie praktyki osoby z depresją skupiają się na teraźniejszości, pozostawiając za sobą zmartwienia związane z przeszłością i niepokoje o przyszłość. Praktyka ta ogranicza negatywny wpływ hormonów stresu na zdrowie, a także pozytywnie wpływa na pamięć i koncentrację.

W depresji istotne jest też zdobywanie informacji na temat choroby. Edukacja może wzmocnić mo-

tywację pacjenta do trzymania się planu terapii, a także pomóc jego bliskim w lepszym zrozumieniu chorego i jego potrzeb. Dobrym rozwiązaniem jest uczestnictwo w zajęciach towarzyskich czy w grupach wsparcia, dzięki którym można nawiązać kontakty i dzielić się doświadczeniem z innymi ludźmi.

Istnieje też wiele organizacji, które oferują chorym z depresją i ich rodzinom różne formy pomocy – telefony zaufania, strony i kampanie edukacyjne, porady online, konkursy czy warsztaty.

Św. Franciszek – patronem zwierząt

4 października obchodzimy Światowy Dzień Zwierząt. Dzień ten ma uświadamić, że zwierzę nie jest rzeczą, ale istotą żyjącą, Bożym stworzeniem, któremu należy się troska o jego dobrostan. Ekolodzy zwracają w tym dniu uwagę świata na problem gatunków – szczególnie tych najbardziej wrażliwych i zagrożonych wyginięciem.

Szacuje się, że na świecie mamy około 30 milionów gatunków zwierząt. Obecnie liczebność wielu gatunków wciąż spada, a zgodnie z danymi Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody (IUCN) z 2022 roku, 181 gatunków kręgowców oraz 236 gatunków bezkręgowców znajduje się w różnych ka-

Zwierzęta do adopcji ze schroniska w Częstochowie

tegoriach zagrożenia. W Polsce zagrożone wyginięciem są między innymi: Żubr (8000 osobników), Żółw błotny (100 osobników), Wąż Eskulapa (80 – 200 osobników), Puchacz (300 par lęgowych), Morświn (450 osobników w Bałtyku), czy Ryś (200 osobników).

Światowy Dzień Zwierząt ustanowiono w 1931 roku we Florencji podczas konferencji ekologów. Uznano, że będzie obchodzony właśnie w dniu wspomnienia św. Franciszka z Asyżu. Ten niezwykły święty – obrany na patrona zwierząt i środowiska – uczył szacunku i odpowiedzialności wobec zwierząt. Głosił, że więcej można osiągnąć miłością i cierpliwością niż agresją i karą. Wszystko, co żyje nazywał braćmi i siostrami.

W Polsce Światowy Dzień Zwierząt po raz pierwszy został zorganizowany 4 października 1993 roku. Co roku, szczególnie w tym dniu, zwracana jest uwaga wszystkich mieszkańców naszej planety między innymi na: los bezdomnych zwierząt, na znęcanie się nad zwierzętami, warunki bytowe w schroniskach, steryliza-

cję bezdomnych zwierząt oraz nielegalne hodowle psów.

Do Sejmu RP w tym roku trafił kolejny projekt obywatelski nowelizacji ustawy o ochronie zwierząt. Główne hasła to: „Stop łańcuchom, pseudohodowlom i bezdomności zwierząt towarzyszących”.

Rosną również oczekiwania obywateli UE w zakresie lepszego traktowania zwierząt. Organizacje prozwierzęce zgłaszają postulaty rewizji przestarzałych przepisów dotyczących dobrostanu zwierząt, które nie nadążają za najnowszymi doniesieniami naukowymi, lekceważą kluczowe behawioralne i fizjologiczne potrzeby zwierząt. Dotyczy to na przykład: wycofania okrutnej hodowli klatkowej w UE do roku 2027, wprowadzenia zakazu tuczu przymusowego na terenie całej Unii, zakazu rutynowych okaleczeń, zmian w transporcie żywych zwierząt (warunki, limity

czasowe, transport zwierząt ciężarnych itd.), humanitarnych warunków uboju (np. zakaz ogłuszania ptaków wodnych, świń, czy uboju jednodniowych piskląt) itd.

W maju 2024 roku globalna koalicja ekspertów do spraw dobrostanu zwierząt we współpracy z firmą Mars opublikowała wyniki największego w historii badania dotyczącego skali bezdomności zwierząt domowych w 20 państwach – w tym w Polsce. Eksperti brali pod uwagę lata 2022 i 2023. Najlepiej w badaniu wypadła Australia – tam bezdomność dotyczy tylko 3% zwierząt domowych,

zaś najgorsza sytuacja jest w Grecji, aż 69% (!).

Z raportu wynika, że w Polsce żyje obecnie około miliona bezdomnych psów i kotów (to około 8% wszystkich zwierząt domowych). 75 tys. psów i aż 750 tys. kotów „mieszka” na ulicach i jest skazanych tylko na siebie. Bezdomność zwierząt domowych w dużym stopniu jest związana z tym, że właściciele nie podejmują odpowiednich środków zaradczych (sterylizacja).

Prawie 92,5 tys. psów oraz 32,5 tys. kotów przebywa w schroniskach, czekając na dom. Badanie wykazało, że Polacy wciąż rzadko adoptują psy i koty. W latach 2022 – 2023 jedynie 11% opiekunów psów i 10% opiekunów kotów zdecydowało się na taki krok.

Naszym zadaniem jest uwróżliwienie i uświadamiwanie dzieci już od najmłodszych lat na los i dobro zwierząt.

„Naszym podstawowym obowiązkiem w stosunku do mniejszych braci jest niekrzywdzenie ich, jednak poprzestanie na tym, to nie wszystko. Mamy ważniejszą misję – służyć im pomocą, kiedykolwiek będą jej potrzebować” – mówił św. Franciszek z Asyżu.

nieprawdopodobnych historii świadczących o przyjaznych relacjach, jakie miał św. Franciszek z otaczającymi go stworzeniami. Wynika z nich, że wszystkie stworzenia starały się odwzajemnić Franciszkowi miłość, jaką on ich darzył i odpowiedzieć wdzięcznością za jego zasługi.

Będąc w Gubbio (region Umbria, Włochy), Franciszek usłyszał o strasznym dzikim zwierzu, którego wszyscy mieszkańcy się bali. – To wilk – powiedział człowiek, u którego Franciszek się zatrzymał na nocleg – to prawdziwa bestia. Jest jeden, a doprowadził do tego, że nawet w biały dzień nikt nie waży się wyjść bez broni na pola, bo nigdy nie wiadomo, gdzie wilk może być. Atakuje bydło, owce i ludzi, nawet świnię. Wszyscy mężczyźni, uzbrojeni w broń i kije, próbowali go przegonić, ale nic to nie dało. Pojawiał się znowu, jeszcze bardziej zuchwały. Kobiety i dzieci już w ogóle nie mogą wyjść z domu. Najsilniejszym parobkom rzucał się do gardła. Spotkanie z tym zwierzem to pewna śmierć.

Franciszek zdecydował, że sam pójdzie do lasu, żeby spotkać się z wilkiem. Nie czekał długo. Zwabiony śpiewem kudłaty cień wyłonił się z gęstwiny i wlepił we Franciszka swe błyszczące ślepią. Zbliżył się do niego i stanął w odległości kilku kroków. Franciszek uczynił nad nim znak krzyża i rzekł łagodnym głosem: – Bracie wilku, rozkazuję ci w imię Chrystusa nie czynić nic złego mnie, ani nikomu.

Na dźwięk głosu Franciszka wilk najeżył się, uszy położył po sobie, zmrużył oczy i odsonił zęby. Z jego gardzieli wydobyło się złowrogie warczenie. Patrzący zdrętwieli z przerażenia.

– Bracie wilku – powtórzył Franciszek – podejdź do mnie w pokoju!

Wilk zamknął paszczę, opadła jego zjeżona grzywa, podbiegł lekkim krokiem i legł u stóp Franciszka.

– Bracie wilku – przemawiał dalej Franciszek – słyszałem, że wyrządzasz wiele szkód w okolicy i czynisz dużo złego niszcząc i zabijając bez potrzeby trzodę. A nawet atakujesz ludzi stworzonych na podobieństwo Boże! Zasłużyłeś na karę, jaką ponoszą najgorsi zbójcy i złodzieje. Proponuję ci jednak ugodę, ty daj im spokój, a oni obiecują, że nie będą cię prześladować i nie pozwolą, by cię psy ścigały. Czy zgadzasz się na to?

Wilk zaskomlał i machnął ogonem, jakby wyrażał zgodę.

– W zamian za to – powiedział Franciszek – ja nakłonię ludzi, aby cię karmili. Będą zostawiać

w polu pożywienie, abyś nie był głodny. Obiecujesz się zmienić? Jeśli tak, to daj mi więc porękę, że masz dobrą wolę!

Franciszek wyciągnął dłoń, a wilk podał mu łapę. – Teraz rozkazuję ci w imię Boga, idź za mną! – Franciszek odwrócił się i poszedł w stronę miejskiej bramy, a wilk szedł za nim, jak pies przy nodze.

Całe miasto stłoczyło się na rynku i podziwowało ów widok. Franciszek podniósł rękę, zapadła cisza, a on wygłosił kazanie. Mówił, że wszystko, co żyje jest naszymi braćmi i siostrami. Ma też prawo do życia w spokoju. Szanujmy się wzajemnie. Wilk przyrzekł, że nie będzie więcej was napadał, czy jesteście gotowi dostarczać mu jedzenie?

– Jesteśmy! – odparli chórem mieszczanie poruszeni taką mocą świętego.

– A ty, wilku, obiecujesz zostawić ich w spokoju?

Wilki pochylał łeb i raz jeszcze na oczach całego miasta położył łapę na wyciągniętej dłoni Franciszka, potwierdzając zgodę.

I tak się stało. Wilk żył jeszcze dwa lata. Bez obawy chodził ulicami miasta i stawał na progu domów, aby ktoś mógł go poczęstować jedzeniem. Kiedy się zestarzał, poszedł w leśną gęstwiny i już go więcej nie widziano.

Trudno powiedzieć, co św. Franciszek myślałby o dzisiejszym świecie, ale na pewno zachęcałby nas, byśmy ponad wszystko kochali Boga i umieli dostrzec jego dary wszędzie wokół. Jeśli postawimy Boga w swoim życiu na pierwszym miejscu, będzie to prowadzić do naszego spełnienia życiowego.

RODZINA – dzieciom

Wielka miłość człowieka do świata stworzonego przez Boga

Na pewno wielu z Was słyszało już o św. Franciszku, który nazywał słońce, księżyc, wodę, ziemię, rośliny i zwierzęta swoimi braćmi i siostrami. Był on wyjątkowym miłośnikiem przyrody i świata stworzonego przez Boga. Ale są również takie osoby, które zapewne nie spotkały się z opowieściami o św. Franciszku. Posłuchajcie zatem:

Św. Franciszek pozdrawiał napotkane ptaki w stadach tak, jakby były istotami rozumnymi, a ponieważ ptaki nie zrywały się do ucieczki na widok zbliżającego się do nich człowieka, Franciszek podchodził do nich jeszcze bliżej, dotykał ich główki tuniką i wzywał, by posłuchały słowa Bożego. Mówił tak do nich: „Bracia moi! Winniście chwalić i zawsze kochać swojego Stwórcę, który ubrał was w pióra i dał wam skrzydła do latania. Bo przecież On uczynił was najbardziej wolnymi spośród wszystkich stworzeń. I przydzielił wam czyste powietrze na mieszkanie. Nie siejecie, ani nie żniwujecie, a On wami rządzi bez waszej troski.” Na te słowa ptaki wyciągały szyje, rozpościerały skrzydła, otwierały dzioby i patrzyły na niego.

Franciszek powiedział też do nich, żeby podziękowały Bogu za wszystkie dobrodziejstwa, jakimi ich darzy i uczynił nad nimi znak krzyża, a ptaki zerwały się gromadą z takim łopotaniem skrzydeł, jakby nadchodziła burza. Powiadano potem, że w powietrzu podzieliły się na cztery stada i odleciały w cztery strony świata, tak jak ramiona krzyża.

Innym razem św. Franciszek przybył do pewnego miasta zwanego Alviano, by głosić kazanie. Ludzie przybyli z radością, aby słuchać, co im powie Franciszek, ale nic nie usłyszeli z powodu jaskółek, które właśnie w tym miejscu zaczęły budować gniazda i bardzo świergotały. Wtedy Franciszek zwrócił się do nich, mówiąc: „Siostry moje, jaskółki, już czas, żebym i ja mówił, ponieważ wyście już dosyć się namówiły! Słuchajcie słowa Bożego i bądźcie cicho, aż do skończenia Słowa Pańskiego”. Jaskółki umilkły i nie ruszały się z miejsca, aż całe kazanie się skończyło. A wszyscy ludzie, którzy to widzieli, wychwalali Boga.

Św. Franciszek przemawiał nie tylko do zwierząt, ale także mówił do roślin. Kiedy mijał na łąkach kwiaty, mówił do nich i zapraszał je do wychwalania Boga tak, jakby były istotami rozumnymi. Zachęcał do miłości i radosnej służby Bożej zasiane zboże oraz winnice, kamienie, lasy, pola, źródła wód, zielone ogrody, a także ziemię, ogień, powietrze oraz wiatr. Wszystkie rzeczy obejmował

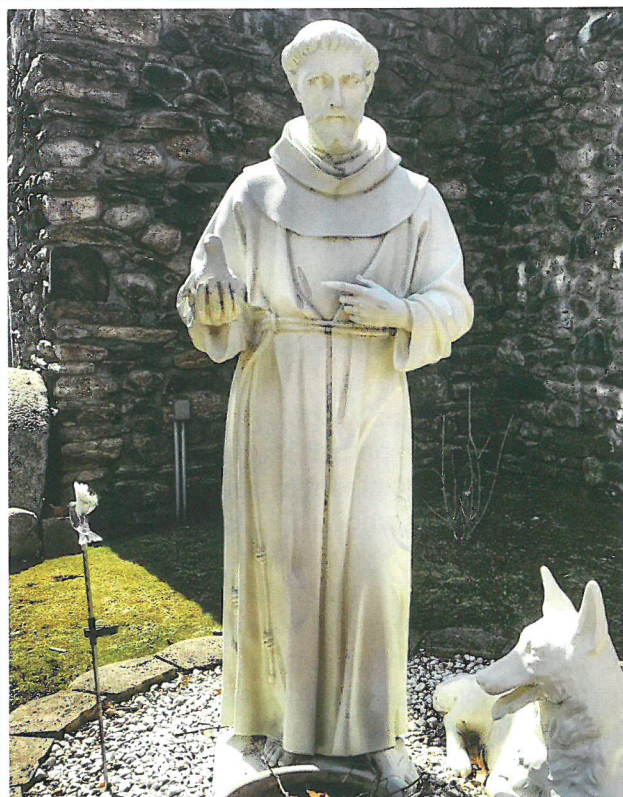

Figura św. Franciszka w Harrysville, USA

uczuciem niesłychanej pobożności, opowiadając im o Panu i zachęcając do chwalenia Boga. Troszczył się również o drzewa, drwalom zabraniał wycinać drzewa w całości, aby pozostawić im nadzieję na odrośnięcie.

Wśród stworzeń były takie, które darzył większym uczuciem. To te, które – jak czytamy w „Życiorysie większym” św. Bonawentury – „swoją naturą ukazywały łagodność Chrystusa albo wyrażały naukę Pisma Świętego” – jak gołębicę czy baranka.

Historycy podają wiele przykładów, jak św. Franciszek stawał w obronie zwierząt: odkupywał prowadzone na rzeź, ofiarowane mu zające, bażanty czy ryby wypuszczał na wolność. Uczył szacunku wobec zwierząt. Znana jest historia z „Kwiatków św. Franciszka z Asyżu”, która opowiada o tym, jak jeden wieśniak bił opornego osiołka, który z bólu ugryzł mężczyznę. Widząc to, św. Franciszek zbliżył się do osiołka i przemówił do niego. Samemu wieśniakowi wyjaśnił, że więcej można osiągnąć miłością niż kijem.

W „Źródłach franciszkańskich”, gdzie w jednym tomie zostały zebrane wszystkie pisma i biografie św. Franciszka, można przeczytać wiele wprost

Ciąg dalszy na str. 15